

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Veroniky Juříčkové, soudkyně zpravodajky Jiřiny Chmelové a soudce Štěpána Výborného v právní věci žalobce: **A. D. W.**, zastoupený JUDr. Martinem Knobem, advokátem, sídlem Denisova 585, Jičín, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Valdice**, sídlem nám. Míru 55, Valdice, proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 11. 2023, č. j. VS-241277-5/ČJ-2023-802232-KŘ, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2024, č. j. 31 A 38/2023-60,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce, JUDr. Martinu Knobovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 4 114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Na základě podnětu Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové se žalovaná dle § 51 odst. 1 a § 55 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále „zákon o výkonu trestu“), zabývala tím, zda žalobce spáchal přestupek podle § 93m odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Jednání naplňujícího znaky tohoto přestupku se měl žalobce dopustit tím, že v průběhu výkonu trestu odnětí svobody opakovaně a po delší období při zasílání korespondence a dalších podání neoprávněně připojoval ke svému jménu titul „Dr.“. Tento titul je podle zákona o vysokých školách akademickým titulem přiznávaným absolventům vysokoškolského studia. Žalobce při podání vysvětlení uvedl, že nemá k dispozici žádný doklad o získání vysokoškolského titulu „Dr.“. Doplnil, že v minulosti studoval v zahraničí a doklady o absolvovaném vzdělání si uložil doma ve Španělsku. Nostifikací těchto dokladů pro Českou republiku nedisponuje. Zmínil též, že titul „Dr.“ (a dále titul MBA) užíval pouze pro úřední komunikaci, aby dal úřadům ve známost, jaké má vzdělání. Z užívání titulů mu neplynul žádný prospěch. Po zahájení kázeňského řízení se žalobce pokoušel vše napravit tím, že požádal státní orgány o výmaz titulů z registrů identifikačních údajů a vzal zpět plné moci, které mu k zastupování udělili někteří další odsouzení. Za spáchaný kázeňský přestupek speciální pedagog žalované uložil žalobci podle § 46 odst. 3 písm. g) zákona o výkonu trestu nepodmíněný kázeňský trest ve formě celodenního umístění do uzavřeného oddílu v délce tří dnů. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce stížnost, kterou žalovaná vyřídila rozhodnutím označeným v záhlaví tak, že ji neshledala důvodnou.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou podanou Krajskému soudu v Hradci Králové, který ji rozsudkem označeným v záhlaví zamítl. Při posouzení věci vyšel krajský soud ze znění zákona o výkonu trestu, podle něhož je odsouzený povinen dodržovat pořádek a kázeň (§ 28 odst. 1), dále z vymezení kázeňského přestupku (§ 46 odst. 1) a ze způsobu vyřízení jednání majícího znaky přestupku ve výkonu trestu odnětí svobody (§ 55). Žalobci byl kázeňský trest uložen za jednání podle § 93m odst. 1 zákona o vysokých školách, kdy neoprávněně užíval titul absolventa vysoké školy. K námitce nesprávného odůvodnění druhu a výše kázeňského trestu krajský soud uvedl, že žalovaná dostatečně popsala své úvahy týkající se uloženého kázeňského trestu. Žalobce v žalobě namítal, že nemělo být při ukládání kázeňského trestu přihlédnuto k tomu, že již byl opakovaně kázeňsky trestán (v souvislosti s užíváním návykových látek), neboť jedno z těchto předchozích rozhodnutí žalobce napadl žalobou. Krajský soud však nepovažoval tuto námitku za důvodnou. Podle krajského soudu žalovaná kázeňský trest náležitě individualizovala s ohledem na okolnosti, k nimž byla oprávněna přihlédnout, mj. též k tomu, že žalobce již byl v minulosti kázeňsky trestán, tedy přihlédla i k dosavadnímu chování žalobce. Pokud jde o tvrzené vady napadeného rozhodnutí (nesprávné číslo jednací, které žalovaná posléze opravila), krajský soud uvedl, že se jednalo o písařskou chybu, přičemž formální nedostatky tohoto druhu nijak neovlivnily vlastní obsah rozhodnutí.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Podle stěžovatele krajský soud nesprávně posoudil otázku, zda se jednalo o přestupek. Koncepce přestupku podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, staví na tzv. materiálně-formálním pojetí, podle něhož je třeba, aby určité jednání bylo zákonem za přestupek označeno. Současně je nutné, aby se jednalo o jednání

pokračování

společensky škodlivé. Úvahy týkající se naplnění obou těchto pojmových znaků přestupku je nezbytné v odůvodnění rozhodnutí o přestupku vždy popsat. Stěžovatel poukázal na skutečnost, že jednání, které je mu kladeno za vinu, chybí materiální stránka, protože nedošlo k překročení minimální hranice společenské škodlivosti. V případě titulu „Dr.“ se nejedná o běžně užívaný titul, který by mohl ve státních orgánech vzbudit zdání právní odbornosti. Pro spáchání přestupku podle § 93m odst. 1 zákona o vysokých školách je vyžadováno úmyslné zavinění, u stěžovatele však naplnění subjektivní stránky přestupku nebylo prokázáno. Stěžovatel se dále domníval, že nesměřovalo-li užívání titulu dovnitř (v prostoru výkonu trestu odnětí svobody), ale pouze ven, mimo tento prostor (vůči státním orgánům), nebyla žalovaná místně příslušná o věci rozhodnout. Stěžovatel namítl též nesprávné odůvodnění druhu a výše uloženého kázeňského trestu. Poukázal na to, že žalovaná odůvodňovala výši trestu též předchozím kázeňským přestupkem souvisejícím s užíváním návykových látek během výkonu trestu odnětí svobody (intoxikace metamfetaminem), ač k němu neměla přihlížet. Navíc krajský soud rozhodnutí žalované o tomto předchozím kázeňském přestupku zrušil (konkrétně rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 5. 2024, č. j. 31 A 33/2023-130).

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že rozsudek krajského soudu považuje za věcně správný. Podotkla, že krajský soud se žalobou zabýval v mezích žalobních bodů. V nich stěžovatel mj. nerozporoval skutkové závěry žalované ani naplnění znaků kázeňského přestupku.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve podotýká, že podle § 104 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“), není kasační stížnost přípustná, opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Účelem tohoto ustanovení je zachovat kasační charakter řízení před Nejvyšším správním soudem (rozsudek NSS ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006-155, č. 1743/2009 Sb. NSS), jehož primárním úkolem je přezkoumat rozhodnutí krajského soudu a jím vyslovené závěry ve vztahu k žalobním námitkám, které žalobce uplatnil v podané žalobě.

[6] V řízení před krajským soudem stěžovatel prostřednictvím dílčích námitek poukazoval na (i) formální vady rozhodnutí žalované a dále na (ii) nepřiměřenost uloženého kázeňského trestu. V kasační stížnosti však tuto svou argumentaci rozšířil o nové námitky neuplatněné před krajským soudem. Až v kasační stížnosti stěžovatel nově namítl, že u posuzovaného jednání nejsou kvůli chybějící materiální stránce, resp. z důvodu neprokázání subjektivní stránky deliktu naplněny všechny pojmové znaky přestupku. V kasační stížnosti stěžovatel rovněž nově argumentoval, že nemohl užíváním titulu, který dle vlastního tvrzení získal na zahraniční vysoké škole, vzbudit u státních orgánů zdání o své právní odbornosti. Rovněž až v kasační stížnosti stěžovatel zpochybnil, že žalovaná vzhledem k tomu, vůči komu jednání stěžovatele směřovalo, nebyla ve věci místně příslušná. Tyto námitky však stěžovatel mohl uplatnit již v řízení před krajským soudem, to však neučinil. Jedná se proto dle § 104 odst. 4 s. ř. s. o námitky nepřípustné, jimiž se Nejvyšší správní soud pro jejich nepřípustnost nemohl zabývat (rozsudek NSS ze dne 19. 1. 2021, č. j. 6 As 266/2020-55, bod 23 až 25, ze dne 14. 2. 2018, č. j. 6 Ads 238/2017-33, bod 9, či ze dne 9. 12. 2024, č. j. 7 As 235/2024-33, bod 19).

[7] Nejvyšší správní soud kasační stížnost ve zbývajícím rozsahu posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[8] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením druhu a výše stanoveného kázeňského trestu.

[9] Nejvyšší správní soud neshledal pochybení v posouzení věci krajským soudem. V obecné rovině lze připomenout, že otázka druhu a výše trestu uloženého za přestupek je věcí správního uvážení správního orgánu. V případě přezkumu správního uvážení správní soudy zkoumají, zda nedošlo k překročení jeho mezí či jeho zneužití. Při posuzování zákonnosti uložené sankce pak správní soud k žalobní námitce hodnotí, zda správní orgán zohlednil všechna zákonem stanovená kritéria, zda jeho úvahy o výši pokuty jsou racionální, ucelené, koherentní a v souladu se zásadami logiky a zda uložená sankce není likvidační (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133, č. 2092/2010 Sb. NSS, či rozsudek NSS ze dne 2. 9. 2024, č. j. 4 As 350/2023-71, bod 31).

[10] Nejvyšší správní soud odkazuje také na usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 1785/08, v němž Ústavní soud vyslovil závěr, že „na rozhodnutí o kázeňských trestech nelze klást nároky srovnatelné např. s rozhodnutím správního orgánu nebo soudu. V kázeňském řízení vystupuje významněji požadavek na flexibilitu rozhodování a snaha udržovat pořádek a bezpečnost ve věznicích v reálném čase.“ Na druhou stranu však takovými důvody nelze ospravedlnit libovůli při rozhodování o kázeňských trestech, které mohou intenzivně zasáhnout do právní sféry odsouzeného. Proto je třeba trvat na tom, aby při veškeré neformálnosti a stručnosti rozhodnutí žalované obsahovalo základní důvody, proč bylo rozhodnuto určitým způsobem, včetně vypořádání stěžejních námitek uplatněných odsouzeným při projednání kázeňského přestupku (rozsudek NSS ze dne 31. 1. 2018, č. j. 2 As 309/2017-34, či ze dne 31. 3. 2022, č. j. 4 As 303/2021-35, bod 27).

[11] Nejvyšší správní soud se ztotožnil s hodnocením krajského soudu v tom, že žalovaná v napadeném rozhodnutí (resp. prvostupňovém rozhodnutí speciálního pedagoga žalované) dostatečně podrobně rozvedla důvody, pro které uložila právě výše uvedený kázeňský trest, a tento trest odpovídajícím způsobem individualizovala (bod 24 napadeného rozsudku). Stěžovateli byl uložen trest umístění do uzavřeného oddílu v délce tří dnů, přičemž zákonná výměra tohoto druhu trestu je stanovena až na dvacet dnů [§ 46 odst. 3 písm. g) zákona o výkonu trestu]. Jednalo se tak o výši trestu uloženou v první čtvrtině zákonem dovoleného rozpětí. Při úvaze o druhu a výši kázeňského trestu žalovaná zohlednila kritéria stanovená § 47 odst. 2 zákona o výkonu trestu, resp. § 58 odst. 5 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. V jejich rámci zohlednila také předchozí projevy nevhodného, resp. nedovoleného chování stěžovatele v průběhu výkonu trestu odnětí svobody, za které byl stěžovatel opakovaně kázeňsky potrestán. Podle výše uvedeného ustanovení § 58 odst. 5 vyhlášky je třeba přihlídnout zejména k závažnosti kázeňského přestupku a okolnostem, za nichž byl spáchán, jakož i k dosavadnímu chování odsouzeného. Žalovaná uvedla, že stěžovatel se jednání dopouštěl dlouhodobě, neoprávněně užíval vysokoškolské tituly nejen vůči státním úřadům, ale zejména vůči jiným odsouzeným, kterým na své jméno vystavoval plné moci, a vědomě je tak uváděl v omyl. Vysokoškolských titulů využíval k zesílení vážnosti svých podání, přičemž následné úřední

pokračování

odpovědi s převzatými tituly dále zneužíval ve vztahu k dalším odsouzeným, které tímto způsobem dále manipuloval. Prostřednictvím vystavených plných mocí se pak domáhal i přístupu k citlivým informacím dalších odsouzených (například jejich jménem žádal o výpisy z jejich zdravotní dokumentace). Kasační námitku směřující proti přiměřenosti uloženého kázeňského trestu tedy nelze považovat za důvodnou.

[12] Pro úplnost pak Nejvyšší správní soud uvádí, že ze skutečnosti, že jedno z předchozích rozhodnutí o kázeňském přestupku stěžovatele krajský soud zrušil, nelze dovozovat, že by úvaha žalované v napadeném rozhodnutí neobstála, resp. že by vybočila z mezí správního uvážení. Žalovaná se v době vydání rozhodnutí řídila zásadou presumpce správnosti správních aktů. Nicméně i bez zohlednění onoho kázeňského přestupku, jehož existence byla krajským soudem později zpochybněna, se u stěžovatele nejednalo o první prokázané jednání rozporné s povinnostmi odsouzeného stanovenými § 28 zákona o výkonu trestu. Vzhledem k tomu, v jaké výši byl trest uložen, přičemž změna se týkala toliko jednoho z řady dalších posuzovaných kritérií pro uložení trestu, Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem uzavírá, že odůvodnění druhu a výše stanoveného kázeňského trestu obстоjí.

IV. Závěr a náklady řízení

[13] Nejvyšší správní soud na základě shora uvedených závěrů neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[14] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první a odst. 7 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, tudíž nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované by právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti jakožto procesně úspěšnému účastníkovi řízení příslušelo. Soud jí však náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

[15] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu ze dne 5. 12. 2023, č. j. 31 A 38/2023-21, ustanoven k ochraně jeho práv zástupcem JUDr. Martin Knob, advokát. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Ustanovenému zástupci platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Vzhledem k tomu, že ustanovený zástupce učinil v řízení jeden úkon právní služby (sepsání kasační stížnosti), Nejvyšší správní soud mu přiznal odměnu za zastupování ve výši 3 100 Kč a k tomu paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč [podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5; a dále podle § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. 12. 2024]. Protože je ustanovený zástupce (advokát) plátcem DPH, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o 714 Kč. Nejvyšší správní soud tedy přiznal ustanovenému zástupci odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů v celkové výši 4 114 Kč, která mu bude vyplacena do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. února 2025

Mgr. Ing. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu